

Можна не сумніватись, що вихід у світ нової книжки знаного запорізького журналіста і прозаїка Олександра Кривошия "Батькові чоботи" знайде свого читача у флотських екіпажах ВМС та стане публічною літературною подією не лише на Запоріжжі, а й у Севастополі. Річ в тім, що автор "Батькових чобіт" — один з тих журналістів, хто на власні очі бачив народни ВМС України у вересні — грудні 1992 року, був присутній на висвяченні військового корабля 2 рангу "Гетьман Сагайдачний". Та про все по порядку.

Чому така назва?

Річ у тім, що одним з головних образів книжки є досвід, набутий автором під час його спілкування з людьми, з природою степового краю та оприлюднений після довгого "відстоювання" і "відсіювання".

"Батькові чоботи" — це результат пізнання навколишнього світу і усвідомлення автором себе в цьому непростому світі на тлі історії Південної України кінця XX — початку XXI сторіччя. За словами Олександра Кривошия, це "своєрідний творчий щоденник", "зупинені і відтворені на папері словами миттєвості людського життя", в яких, як у краплині води, змішалось все — як добре, так і лихе, що відбувалось з нашим народом і нашою армією за останні 20 — 25 років.

Збірка врятованих миттєвостей

Книга Олександра Кривошия "Батькові чоботи" — це своєрідний храм голосів багатьох, різних за віком, соціальним статусом, освітою і світоглядом людей, це роздуми про їхнє ставлення до природи і філософія усвідомлення себе частиною цього світу і цієї неповторної миті. Миті, з якої твориться і сувій людського життя, і історія цілого народу.

Теплий вітерець лагідно пригорнувся до землі і вона захвилювалася, зашуміла пшеницями, ячменями і попливло над степом густе марево... Ген-ген, аж до обрію...

Заторохкотіла по асфальтівці бричка...

...Під тим дубом
криниця стояла,
Під тим дубом
криниця стояла...
— Но-но, коненята!.. Но-о!..
В тій криниці дівка
воду брала,

Просто українська література, врешті, починає долати ще один комплекс, вона перестає боятися бути неіронічною.

Можливо, саме тому книга Олександра Кривошия "Батькові чоботи" вийшла досить жвавою і цілком читабельною. Під кінець книжки автор ділиться з читачами "Крихтами пам'яті" (так зветься третій розділ книги) — спогадами про недавню минувшину. Більшість описаних подій

Сагайдачний. Львів'яни приїхали до Запоріжжя із землею із села Кульчиць і за землею з валів Сагайдачного, що на Хортиці. Після урочистого ритуалу вже два автобуси і дві делегації — Львівська та Запорізька — рушили до Криму. Окрім офіційної делегації від Запоріжжя, яку очолював заступник представника президента в області з гуманітарних питань Микола Горошко, в Керч вирушили філармонічний коле-

12 вересня 1997 року "з усіх областей України зібрані в місті на березі Дніпра солдатські матері, аби висипати на символічну козацьку могилу з хрестом землю з могил загиблих при виконанні службових обов'язків синів-воїнів, окропивши її гіркими сльозами материнської скорботи і пам'яті...". Встановлений у парку металургів міста Запоріжжя пам'ятник і досі зветься в народі пам'ятником материнській пам'яті.

Рецензія

"БАТЬКОВІ ЧОБОТИ"

ОЛЕКСАНДРА КРИВОШИЯ —

КНИГА ДЛЯ НЕБАЙДУЖИХ ЛЮДЕЙ ПРО МИТТЄВОСТІ ЛЮДСЬКОГО БУТТЯ, КРАСУ РІДНОГО КРАЮ ТА МАЛОВІДОМІ СТОРІНКИ ІСТОРІЇ ВІЙСЬКОВО-МОРСЬКИХ СИЛ ЗС УКРАЇНИ...

прошепотів Іван.

— Я прощаю!..
— крикнув на повні груди...

— Кого-кого?..
— голосно спитали колеса.

— Кого-кого?..
Єдиною втіхою згорьованої селянки Марії Сап'ян, героїні оповідання "Повістка", є сподівання, що сільрада таки дозволить поховати її поряд з моголою загиблого на афганській війні єдиного сина.

"А Марія вже й біля села. Йшла крайньою від ступу вулицею, нікого і нічого не поміча-

відбувається на тлі історії боротьби за відродження незалежної української держави. В цьому сенсі публіцистика Олександра Кривошия набуває ще й історичної цінності, бо автор часто сам перебував у центрі описуваних подій і на власні очі бачив із "середини" те, що часто залишається поза кадром історії.

Розповіді О. Кривошия про "поїздки" в... історію Військово-Морських Сил ЗС України відзначаються динамічністю і реалістичністю. Ав-

тив "Запорожці", хоровий колектив "Козаки-запорожці" під керівництвом пана Петра Стьопкіна, представники "Просвіти" та козаки Запорозького коша...

Їхала до Керчі разом із запорізькою делегацією і чималенька (у 500 томів) бібліотека книжок, зібрана читачами газети "Запорозька Січ" для екіпажу корабля "Гетьман Сагайдачний"...

...На вертолітному майданчику СКР "Гетьман Сагайдачний" яблуку ніде було впасти... Але мені з фотоколом

Сергієм Лавровим вдалось протиснутись на корабель повз широкі сплині моряків і повз численну жур-

Коротке слово про автора "Батькових чобіт"

Пришовши в професійну журналістику в серпні 1989 р., Олександр Кривоший повністю присвятив себе висвітленню на сторінках обласних та республіканських газет і журналів, а також на телебаченні питань розбудови Збройних Сил України та військово-патріотичного виховання молоді.

За цей період з-під його пера вийшло близько 700 публікацій, створено не один десяток телепрограм, присвячених проблемам становлення українського війська та Військово-Морських Сил.

О. Кривоший одним з пер-

любі народу.
Головний герой оповідання "Окопи" — ветеран-фронтвик Федір Кагадій — намагається достукатись до серця завзятого агронома-господарника і врятувати пам'ять про минулу війну — старі окопи.

"Ми пам'ятників наставили, Василю? Але зроблені вони нашими руками, руками живих... Чувш? Живих..., тих і щасливих. А оцей пам'ятник — їхніми руками вирипти... Їхніми... Тих..., що не дожили...".

Призовник Іван — головний герой новели "Я прощаю, мамо..." силкується зрозуміти себе і вчинок матері, яка заради особистого щастя фактично відмовилась від нього, залишивши сина на виховання престарілим батькам.

"Заграла музика. Поїзд, здригаючись, повільно рушив. — ...Валюшо, не забувай мене..., дождись..., — кричав, висунувшись із напіввідкритого вікна білявого хлопця.

... "Куди-куди? Куди-куди?" — несміливо спитали колеса.

В кінці перону я побачив постать немолодої, добре одягнутої жінки. Іван напружився...

— Мамо, мамо-о! — крикнув, припавши до скла.

"Куди — куди?..." — гукнули колеса. Жінка підняла очі, рвучко ступила крок до вагона, поточилась... впадала на коліна..., далі... задибалась по асфальті, не відбиваючи погляду від вікна...

— От матері! Ну, нащо отак душу врать, — сказав, зітхаючи, сивоголовий прапорщик...

— Не на войну ж едем. Отойти всім от окон! — голосно наказав.

— А ти... постой, синок, постой...

— Я прощаю, мамо, —

і нічого не пам'яючи, поспішала на цвинтар. Пройшла рядами кам'яних пам'ятників і простих могилок з хрестами. Шукала очима п'ятикутну зірку. Свою зірку. Ось вона, на самому почесному місці, біля пам'ятника колишньому голові сільради. Тут мало кого ховають, тільки заслужених. Підійшла, прихилила до каменя голову і довго плакала, глядячи руками холодну плиту. Наплакавшись, мовчки вирвала поховклі стебла квітів і трави біля надгробної плити, причепурила могилку. Деякий час стояла, задумавшись, далі відміряла два кроки вправо від могили і три кроки вліво. Кинула те робити, але через хвилику знову взялася міряти прямокутник. Міряла, примовляючи:

— Я маю право тут, біля сина лежати. І ніяка сільрада мені не заборонить. Заробила я на почесному місці могилку. Як умру, хай тут поховують...

Заробила. Он якого сина віддала...

І Марія, обнявши плиту, притулилась щокую до залізного портрета, до вибитого на камені ордена Червоної Зірки і скупого напису: Сап'ян Степан Петрович. 1964 — 1983.

Герої "Батькових чобіт" не роблять якихось надзвичайних вчинків, вони живуть на сторінках книжки буденним життям на тлі епохи, пори року і оточуючої природи. Природи, яку автор не просто описує, а відчуває, як подих вітру чи запах квітів, і передає побачене, почуте і відчуте словами на папері.

"Високо в небі, десь від самого сонця, чується пісня жайворонка..."

"Гу-гу, дз-дз", — сердито гуде джміль, борсаючись серед польових квіток і жита...

В тій криничці дівка воду брала..., а-ла!..

За торохкотінням брички, мелодію ледве чути. Та ось вона зміцніла, полилася над степом широка і щира:

Упустила золоте

відерце,

Упустила золоте

відерце...

А хто ж теє відерце

о ж теє відерце

дістане...

Прислухаєшся і вже не помічаєш сторонніх звуків, а лише жадібно ловиш слова і мелодію пісні...

Постоїш хвилику — і заслухаєшся...

І зі мною на рушничок

стане,

І зі мною на рушничок

стане...

Обізвався козаченько

з гаю,

Обізвався козаченько

з гаю...

Бувають такі пісні, в яких все, чим живе народ, ніби зав'язано до купи в один міцний вузол. А є такі пісні, що й чоловіки плачуть...

Бричка поторохтіла далі, а за нею весело "дріботіло" на тоненьких ніжках руде пустотливе лоша. На узбіччі зупинились "Жигулі", відкрились дверцята, і мале хлоп'я радісно вигукнуло:

— Дивись, дивись, тату, лошатко! Червоне!.. Батько посміхнувся.

— То літо, синку, поскакало, красне літечко..."

Вже сам набір імен персонажів книжки, численні приклади цілеспрямованого позитивного пафосу, наївне менторство, добрий гумор і подекуди легка іронія декого з героїв, цікаві зразки запашної "домашньої" мови навряд чи вповні приймуть прихильники іронічного письма. Не думаю, що це варто вважати перевагою чи якимось недоліком, просто так є.

тор з легкістю розповідає читачам про маловідомі сторінки історії становлення ВМС та про започаткування в незалежній українській державі нових військово-морських традицій.

"Десятого квітня 1623 року в Києві внаслідок тяжкої хвороби, пов'язаної з пораненням під Хотинаном, помер славний український гетьман Петро Конашевич Сагайдачний.

Поховали його в церкві, розташованій на Подолі, "в дому братства церковного". Над його могилою студенти Богоявленської братської школи промовляли жалібні вірші, складені ректором Касіаном Саковичем. Та не поховали разом з тілом гетьмана його славу. Бо через 371 рік, у недільний ранок четвертого липня 1993 року ім'я його і, дай Боже, слава воскресли!

В цей день біля причалу керченського заводу "Залив" був висвячений військовий корабель 2 рангу "Гетьман Сагайдачний" — флагман Військово-Морських Сил України.

За добу до цієї події до Запоріжжя приїхав новенький автобус з делегацією зі Львова, Самбірщини і Кульчиць — села, де народився

православної церкви Київського патріархату Владика Філарета, заступника міністра оборони України генерал-полковника Івана Біжана, начальника соціально-психологічної служби Збройних Оил України, гетьмана Українського козацтва генерал-майора Володимира Муляря, представників міської керченської влади, а з ними і командуючого ВМС України віцеадмірала Бориса Кожина.

Та врешті всі прибули, і молодий симпатичний командир корабля капітан 3 рангу Володимир Кожушенко чітким кроком "ввійшов" в військово-морську історію України. Після оголошення наказу командуючого ВМС йому було вручено Військово-морський прапор України! Владика Філарет освятив біло-синє полотнище із синьо-жовтим прямокутником у лівому кутку, і прапор було урочисто піднято..."

Цікавою є і розповідь про маловідому для широкого загалу читачів історію встановлення у Запоріжжі першого на теренах СЧД пам'ятника військовослужбовцям, загиблим при виконанні службових обов'язків у мирний час.

численну журналістську братію (на освяченні було акредитовано більше 50 українських і закордонних журналістів) і спостерігати все дійство на власні очі та "очима" фототехніки.

Протиснулись, але тут ще не починають, бо чекають на приїзд високошановних гостей — митрополита Української

Багато зусиль докладав Олександр Петрович і для ефективного висвітлення процесу створення та становлення на півдні України формувань Національної гвардії України та Військово-Морських Сил.

В 1993 році з ініціативи та активної участі Олександра Кривошия у Запоріжжі було проведено збір книжок для моряків Військово-Морських Сил. Зібрана жителями міста Запоріжжя і області бібліотека українськомовних книжок була урочисто передана організатором акції членам екіпажу флагманського корабля ВМС України "Гетьман Сагайдачний".

В 2009 році за його посередньої участі у місті Запоріжжі розпочато роботи по спорудженню меморіалу воїнів, загиблих при виконанні службових обов'язків, та каплиці в ім'я Св. князя Олександра Невського.

Ав травні нинішнього року світ побачила книжка збережених від забуття миттєвостей, серед яких — і маленькі часточки великої історії ВМС ЗС України.

**Олекса РАДОЧИН,
для "Флоту України"**